



Brüssel, 14. november 2025  
(OR. en)

15226/25

SOC 765  
EMPL 502  
ECOFIN 1497  
ENER 588  
ENV 1200  
COMPET 1149

## MÄRKUS

|         |                                                                                                                                                           |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Saatja: | Nõukogu peasekretariaat                                                                                                                                   |
| Saaja:  | Alaliste esindajate komitee / nõukogu                                                                                                                     |
| Teema:  | 2026. aasta Euroopa poolaasta: sotsiaalse kaasatuse ja ühtekuuluvuse edendamine sidusa sotsiaal- ja eluasemepoliitika kaudu<br>– <i>Arvamuste vahetus</i> |

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud teemat käsitlev eesistujariigi suunisdokument tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO)

1. detsembri 2025. aasta istungil peetava arvamuste vahetuse jaoks.

**Eesistujariigi suunisdokument arvamuste vahetuseks Euroopa poolaasta 2026 teemal:  
sotsiaalse kaasatuse ja ühtekuuluvuse edendamine sidusa sotsiaal- ja eluasemepoliitika kaudu**

***Kontekst – sotsiaalne kaasatus ja Euroopa poolaasta***

Euroopa Liidu pühendumus sotsiaalsele õiglusele, võrdsusele ja kaasamisele on sätestatud Euroopa sotsiaalõiguste sambas, mis on Euroopa Liidu sotsiaalpoliitika tegevuskava suunanäitaja. Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas on 2030. aastaks seatud kolm peamist eesmärki, sealhulgas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu vähendamine vähemalt 15 miljoni võrra.

Kuigi on tehtud mõningaid edusamme, on selle 2030. aastaks seatud eesmärgi saavutamiseks vaja teha suuremaid jõupingutusi. Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus oli 2024. aastal keskmiselt 21% ELi elanikkonnast, kusjuures liikmesriikide vahel esines märkimisväärsed erinevusi (vahemikus ligikaudu 15% kuni üle 25%). See toob esile vajaduse edasise ülespoole suunatud lähenemise järele. Teatavad rühmad, näiteks lapsed, on endiselt eriti haavatavas olukorras. Paljudel eurooplastel on jätkuvalt raskusi põhivajaduste rahuldamisega ning see kajastab laiemaid probleeme sotsiaalse kaasatuse kontekstis: kogu ELis ei saa 8,5% inimestest endale ülepäeviti lubada korralikku einet, 9,2% inimestest ei saa hoida oma kodu piisavalt soojana ja 9,4% inimestest ei saa endale lubada internetiühendust.

Euroopa poolaasta on peamine analüütiline ja poliitiline raamistik, millega toetatakse liikmesriikide reforme ja investeeringuid sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Algusest peale on Euroopa poolaasta hõlmanud paljusid omavahel seotud poliitikavaldkondi ja küsimusi; äärmiselt oluline on riiklike sotsiaalse kaasamise meetmete toetamine tööhõive-, sotsiaalkaitse- ja eluasemepoliitika tõhusaks sidumiseks, et saavutada 2030. aasta peamised eesmärgid ja edendada võrdseid võimalusi kõigi jaoks.

Sotsiaalne kaasatus tugineb kolmesambalisele aktiivse kaasamise lähenemisviisile, milles on ühendatud juurdepääs hüvitistele, tööturu aktiveerimine ja juurdepääs kvaliteetsetele teenustele.

Juurdepääsu tagamine sotsiaal- ja elutähtsatele teenustele on Euroopa sotsiaalmudeli nurgakivi ning õiglase, kaasava ja vastupanuvõimelise ühiskonna eeltingimus. Selles kontekstis on juurdepääs taskukohasele, piisavale, inimväärasele, ligipääsetavale, ohutule ja kestlikule eluasemele sotsiaalse kaasatuse ülioluline mõõde ning see on olnud eesistujariik Taani erilise tähelepanu all.

Oma 2025. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus rõhutas president von der Leyen: „Tegemist ei ole vaid eluasemekriisiga. See on sotsiaalne kriis“. Seejärel arutas Euroopa Ülemkogu 23. oktoobril 2025 eluasemeprobleeme, millega seisavad silmitsi paljud Euroopa Liidu kodanikud, ning kutsus komisjoni üles esitama ambitsioonika ja tervikliku taskukohaste eluasemete kava.

**Sotsiaalkaitsekomitee** pidas 23. septembril 2025 temaatilise arutelu sotsiaaleluruumide teemal, kogudes liikmesriikide arvamusi taskukohasuse, piisavuse ja pakkumisega seotud probleemide kohta. Arutelu käigus rõhutati tugevate sotsiaaleluruumimudelite tähtsust nii taskukohaste eluasemete kui ka sotsiaalse kaasatuse vahendina. Kuigi liikmesriikides on palju erinevaid sotsiaaleluruumimudeleid (sealhulgas muud sama eesmärgi teenivad eluasememudelid), seisavad paljud neist silmitsi selliste probleemidega nagu ebapiisav pakkumine, rahastamine või eluasemete kvaliteet. Siiski kujutab mudelite ja lahenduste suur mitmekesisus endast ka rikkalikku innovatsiooni ja vastastikust inspiratsiooni. Lisaks rõhutati arutelus tugevat seost sotsiaalpoliitika ja eluasemepoliitika vahel, eelkõige sotsiaalse kaasatuse ja ühtekuuluvuse, kodutuse ning puuetega inimeste ja eakate eluasemete ning pikaajalise hoolduse valdkonnas.

Tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO) 17. oktoobri 2025. aasta istungil võeti vastu **nõukogu järeldused, mis käsitlevad puuetega inimeste sotsiaalset kaasamist**, milles rõhutati muude prioriteetide hulgas vajadust suurendada taskukohaste, ligipääsetavate, kaasavate, segregeerimata ja turvaliste eluruumide kättesaadavust kogukondades.

Kopenhaagenis 6.–7. novembril toimunud **iseseisvat elu käsitlev kõrgetasemeline konverents** näitas veelgi, et selle teema vastu on suur huvi, tuues esile, et puuetega inimesed on üle jõu käiva hinnaga eluasemete korral sageli sotsiaalselt tõrjutumad. Arutelu käigus rõhutati vajadust meetmete järele, millega edendada puuetega inimeste iseseisvat elu ning integreerida ligipääsetavuse ja universaalsuunatud põhimõtted eluasemepoliitikasse kõigil tasanditel.

Eesistujariik Taani korraldas 17.–18. novembril 2025 koos Euroopa Komisjoniga **temaatilise seminari „Esmalt eluase“ ning kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi kohtumise**. Kodutuse vastu võitlemise üle peetud aruteludes oli kesksel kohal haavatavas olukorras olevatele inimestele taskukohase eluaseme tagamine ning sotsiaalne tõrjutus. Taskukohaste ja piisavate eluasemete küsimus on eriti oluline eluasemepõhise poliitika, näiteks põhimõtte „Esmalt eluase“ rakendamise kontekstis liikmesriikides.

EPSCO kiidab 1. detsembril eeldatavasti heaks esimesed **nõukogu järeldused eluasemete kohta**. Järeldustes peetakse tervitatavaks komisjoni kavatsust esitada Euroopa taskukohaste eluasemete kava ning rõhutatakse, et kuigi elamumajandus jääb peamiselt liikmesriikide vastutusalasse, on olemas ühised probleemid, ELi tasandi vahendid ja koordineerimistegevuse võimalused. Lisaks kutsutakse järeldustes komisjoni üles seadma prioriteediks neli peamist valdkonda: rahastamine, ehitus ja kestlikkus, planeerimine ning sotsiaalne kaasatus, eelkõige kaasavate ja mitmekesiste linnade ja naabruskondade soodustamine, edendades samal ajal juurdepääsu taskukohastele eluasemetele.

Tulevasel **Euroopa taskukohaste eluasemete kaval** on potentsiaal saada oluliseks ELi tasandi algatuseks, et edendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige 19. põhimõtet eluaseme ja kodutute abistamise kohta. Juurdepääsu tagamine taskukohasele eluasemele ei tähenda üksnes peavarju, vaid ka ühiskonnaelus osalemist, stabiilsust ja väarikust.

### *Muud tulevased algatused*

Nagu teatas ka president von der Leyen, eeldatakse, et **tulevases ELi vaesusevastases strateegias** järgitakse terviklikku ja integreeritud lähenemisviisi, käsitledes selliseid probleeme nagu kodutus, juurdepääs kvaliteetsetele teenustele ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse edasikandumine ühelt põlvkonnalt teisele. Samuti peaks see sisaldama ettepanekut tugevdatud Euroopa lastegarantii kohta, mis tugineb olemasolevatele riikide jõupingutustele laste vaesuse vastu võitlemisel ja abivajavate laste sotsiaalse kaasamise edendamisel.

Poola eesistumise ajal EPSCO 2025. aasta juuni istungil toimunud poliitiline mõttevahetus tulevase ELi vaesusevastase strateegia üle andis märku tugevast poliitilisest toetusest selle tegevuskava edendamisele Euroopa poolaasta raamistikus, austades samal ajal täielikult riikide pädevusi.

### ***EPSCO roll***

EPSCO ministritel on Euroopa poolaasta raames sotsiaalse kaasatuse edendamisel keskne roll.

Kuigi mitmed eluasemepoliitika elemendid kuuluvad nõukogu muude koosseisude alla, peaksid tulevase Euroopa taskukohaste eluasemete kava paljud elemendid, sealhulgas kava rakendamine, põimuma EPSCO ministrite vastutusvaldkondadega.

Nõukogu järelduste eelnõus kutsuvad liikmesriigid üles Euroopa taskukohaste eluasemete kava puhul tuginema algatustele ja asjakohasel juhul integreerima need olemasolevatesse protsessidesse, vältides samal ajal tarbetut dubleerimist. Sotsiaalkaitsekomiteed kutsutakse üles käsitlema eluasemeküsimusi oma poliitilises, teadmiste jagamise alases ja analüütilises töös, tehes seda Euroopa poolaasta raames ja kooskõlas oma volitustega.

Viimastel aastatel on eluasemete küsimus muutunud Euroopa poolaasta riigiaruannetes ja soovitustes olulisemaks. Üha enam tunnistatakse, et taskukohane ja piisav eluase ei ole üksnes majandus- või linnapoliitika küsimus, vaid ka sotsiaalse kaasatuse ja ühtekuuluvuse keskne komponent.

Selline sotsiaal- ja eluasemepoliitika integreerimine näitab olulist arengut ELi poliitika koordineerimisel, et saavutada sidus, valdkondadevaheline ja integreeritud lähenemisviis sotsiaalse kaasatuse vallas, ning ühendab tööhõive-, sotsiaalkaitse-, haridus- ja eluasemepoliitika.

Jätkuvalt on oluline säilitada EPSCO ministrite tugev roll Euroopa poolaastas. Protsessi keerukus ja kokkusurutud ajakava tekitavad siiski probleeme, nagu on rõhutatud tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee esimeeste ühises kirjas. See tekitab probleeme EPSCO koosseisu ja selle ettevalmistavate organite tõhusa panusega Euroopa poolaasta protsessi, piirates või nõrgendades seda panust, teadmisi ja poliitilist arusaama sotsiaalsest kaasatusest ja ühtekuuluvusest.

Seetõttu on oluline tugev sotsiaalne mõõde Euroopa poolaasta raames, et tagada sotsiaalsete eesmärkide käsitlemine võrdsetel alustel majandus- ja eelarveprioriteetidega. Euroopa poolaasta peaks jätkuvalt toimima vastastikuse õppimise, tõenduspõhise poliitikakujundamise ning kaasavat ja kestlikku majanduskasvu toetavate reformide koordineerimise platvormina.

### ***Küsimused aruteluks***

- Kuidas saab EPSCO koosseis kõige paremini jätkata hästi koordineeritud ja sidusa sotsiaalpoliitika, sealhulgas eluasemepoliitika mõõtme edendamist Euroopa poolaasta raames?
- Kuidas saavad liikmesriigid sidusamat, koordineeritumat ja vastastikku toetavat poliitikat välja töötades tugevdada seost sotsiaalse kaasatuse ja taskukohaste eluasemete vahel?